

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo

Materias			
Curso 1			
Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02M066V12101	Orientación e Función Titorial	1c	3.5
P02M066V12102	Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario	1c	4.5
P02M066V12103	Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos	1c	4.5
P02M066V12104	Sistema Educativo e Educación en Valores	1c	3.5
P02M066V12241	Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo	1c	6
P02M066V12242	Complementos para a Ensinanza do Debuxo	1c	8
P02M066V12243	Estratexias Didácticas I: O Ensino	2c	6
P02M066V12244	Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise	2c	6
P02M066V12301	Prácticas Externas	2c	12
P02M066V12401	Traballo Fin de Máster	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Orientación e Función Titorial**

Materia	Orientación e Función Titorial			
Código	P02M066V12101			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3.5	OB	1	1c
Lingua impartición				
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Gutierrez Manjón, Teresa de Jesús			
Profesorado	Gutierrez Manjón, Teresa de Jesús			
Correo-e	tgmanjon@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia "Orientación e Función Titorial", está integrada no módulo común do Máster Universitario para o Profesorado de Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. O contido curricular desta materia pretende ser unha ferramenta eficaz, práctica e operativa para o estudante "futuro docente" ao tratar de situar os procesos de orientación e tutoría na labor educativa diaria, así como establecer planes e programas de acción titorial partindo dun plantexamento educativo inclusivo e altamente personalizado en colaboración cos equipos docentes, estudantes e familia.			

Competencias

Código	
CG1	Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.
CG4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
CG6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.
CG7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.
CG9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos
CG11	Desenvolver as funcións de tutoría e orientación dos estudantes de maneira colexiada.
CG18	Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos.
CE1	Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.
CE2	Comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e as posibles disfuncións que afectan a aprendizaxe.
CE3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
CE4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
CE7	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.
CE8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
CE9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
CE10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
CE12	Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.
CE13	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.
CE19	Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.

CE21	Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.
CE24	Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada
CE25	Analizar críticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.
CE30	Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
CE31	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
CT2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
CT3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Analizar e valorar a importancia da orientación e da titoría como un factor de calidade no ensino en secundaria, sensibilizando ó profesorado da necesidade da súa participación activa.	CG1 CG4 CG6 CG7 CG9 CG11 CG18 CE2 CE4 CE12 CE21 CE25 CT2
Comprender a organización e a estrutura do Plan de Acción Titorial para un centro de ensinanza secundaria	CE3 CE7 CE9 CE13 CE19 CE24 CE31 CT1 CT2
Deseñar e aplicar estratexias e programas de atención á diversidade do alumnado, así como de apoio ás familias.	CG1 CG4 CG6 CG7 CG9 CG11 CG18 CE1 CE3 CE4 CE9 CE10 CE12 CE30 CT1 CT3
Coñecer e aplicar algunhas técnicas e instrumentos de traballo a empregar na realización da labor titorial.	CG1 CG4 CG6 CG7 CG9 CG11 CG18 CE4 CE7 CE21 CE30 CE31 CT1 CT3

Promover e manter a comunicación coa familia e o entorno. informando e asesorando nos diversos ámbitos da orientación e a acción tutorial.

CG1
CG4
CG6
CG7
CG9
CG11
CG18
CE7
CE8
CE9
CE10
CE12
CT1
CT3

Contidos

Tema	
1.- Bases conceptuais do ámbito disciplinar.	1.1 A tutoría e a orientación na educación secundaria 2.1 Normativa estatal e autonómica. Plans e Programas de acción tutorial.
2.- Bases legislativas da orientación e función tutorial.	
3.- Diagnóstico, prevención e intervención nas dificultades de aprendizaxe e da atención á diversidade.	3.1. Dificultades de aprendizaxe: características e abordaxe.
4.- Programas e estratexias de intervención para a atención á diversidade	4.1 Programas para a mellora do éxito escolar. 4.2 O plan PROA 4.3 Estratexias metodolóxicas de atención á diversidade
5.- Medidas de atención á diversidade e adaptacións curriculares.	5.1 O reforzo educativo e a adaptación curricular. 5.2 Outras medidas de atención a diversidade.
6.- O Plan de Acción tutorial.	6.1 Deseño e desenvolvemento do Plan de Acción Tutorial. 6.2. Estratexias e técnicas de orientación na tutoría.
7.- A participación das familias en centros e a súa orientación.	7.1 Estratexias e técnicas de intervención tutorial con familias

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	2	4	6
Foros de discusión	0	2	2
Lección maxistral	8	16	24
Seminario	2	0	2
Actividades introdutorias	1.5	0	1.5
Traballo tutelado	4	8	12
Traballo	0	27.5	27.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Foros de discusión	Actividade desenvolvida nun medio virtual na que se debaten temas diversos relacionados co ámbito académico e/ou profesional.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como presentar a materia.
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas. O profesorado da materia reunirse co estudante para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O profesor indicará a temática do exercicio e fará o seguimento da realización do mesmo, a través das titorías, levadas a cabo a través de medios telemáticos, preferentemente (email, videoconferencia, foros de Fatic).
Probas	Descrición
Traballo	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O profesor indicará a temática do exercicio e fará o seguimento da realización do mesmo, a través das titorías, levadas a cabo a través de medios telemáticos, preferentemente (email, videoconferencia, foros de MOOVI).

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto...Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	10	CG1 CG4 CG6 CG7 CG9 CG11 CG18	CE1 CE2 CE3 CE4 CE7 CE8 CE9 CE10 CE21 CE24 CE25 CE30 CE31	CT1 CT2 CT3
Foros de discusión	Actividade desenvolvida nun medio virtual na que se debaten temas diversos relacionados co ámbito académico e/ou profesional.	10		CE25 CE31	CT3
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante.	30	CG1 CG4 CG6 CG7 CG9 CG11 CG18	CE1 CE2 CE3 CE4 CE7 CE8 CE9 CE10 CE12 CE21 CE24 CE25 CE30 CE31	CT1 CT2 CT3
Traballo	TRABALLOS E PROXECTOS: O estudante presenta o traballo de elaboración dun documento sobre temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	50	CG1 CG4 CG6 CG7 CG9 CG11 CG18	CE1 CE2 CE3 CE4 CE7 CE8 CE9 CE10 CE12 CE21 CE24 CE25 CE30 CE31	CT1 CT2 CT3

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Para acadar unha avaliación continua positiva, dada a modalidade de ensino presencial do Master, esíxese a todo o alumnado unha asistencia presencial dun mínimo do 80% das sesións (admisible a xustificación da falta do 20% das horas) ademais da realización e entrega de tarefas ponderables.
- Os prazos de entrega das actividades, traballos, etc. serán comunicados na clase no momento oportuno. É necesario respetalos estrictamente para ser cualificados na avaliación continua.
- O alumnado que non obteña unha avaliación continua positiva sobre os parámetros expostos anteriormente, poderá presentarse a unha proba escrita (data marcada no calendario do mestrado para exames oficiais) sobre todos os contidos traballados. Esta proba estará avaliada en base á rigurosidade e profundización dos coñecementos e competencias acadadas polos alumnos/as na materia e terá unha ponderación de 10 puntos (100% da nota final).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ÁLVAREZ GONZÁLEZ, B, **Orientación familiar: Intervención familiar en el ámbito de la diversidad**, Sanz y Torres., 2003

ÁLVAREZ, M. e BISQUERRA, R., **Orientación educativa: áreas, estrategias y recursos**, Wolters, 2012

LÓPEZ URQUIZAR, N. e SOLÁ MARTÍNEZ, T, **Orientación escolar y tutoría**, Grupo Editorial, 2005

Bibliografía Complementaria

ÁLVAREZ, M. e BISQUERRA, R. (Coords.), **Manual de Orientación y Tutoría**, Praxis, 1998

BLASCO CALVO, P., **Estrategias psicopedagógicas para la diversidad en educación secundaria.Casos prácticos resueltos**, Nau Llivres, 2006

MARTÍN, X. e outros, **Tutoría. Técnicas, recursos y actividades.**, Alianza, 2008

MARTÍN, E. e MAURI, T., **Orientación educativa. Atención a la diversidad y educación inclusiva.**, Graó, 2011

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

* Metodoloxías docentes que se manteñen

As actividades e metodoloxías docentes que impliquen presencialidade do alumnado poderán ser realizadas en modalidade telepresencial, a través do campus remoto da Universidade de Vigo.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Poderán ser modificadas, de ser necesario, e segundo o número de alumnado, aquelas actividades que impliquen imposibilidade de respecto ás medidas preventivas dos riscos sanitarios

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (tutorías)

En xeral, favorecerase a realización das tutorías ☐online☐ o por correo electrónico. De non ser posible, tanto o profesor ou profesora como o estudante, utilizarán máscara e manterán entre eles, se é posible, unha distancia de 1,5 metros.

* Outras modificacións

== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ==

*Manteranse todas as probas e metodoloxías de traballo descritas na avaliación, sendo posible a súa adaptación para a realización das mesmas a través de medios telemáticos (campus remoto da universidade de Vigo , Fatic...).

* Información adicional

Ante a imprevisibilidade do escenario académico do curso, informarase dos cambios e modificacións puntualmente a través da plataforma Faitic.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario**

Materia	Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario			
Código	P02M066V12102			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	4.5	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	González González, Salvador Guillermo			
Profesorado	González González, Salvador Guillermo			
Correo-e	salva@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A presente materia ten un carácter básico e común para todas as especialidades do posgrao de Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Sitúase no primeiro cuadrimestre do primeiro curso e facilita a comprensión das claves do desenvolvemento humano e os cambios que teñen lugar nos procesos físicos e psicolóxicos (**cognición, linguaxe, personalidade, etc.) ao longo do período da adolescencia. Estes coñecementos son fundamentais na formación de mestres da etapa secundaria xa que representan unha ferramenta indispensable para poder contribuír ao desenvolvemento dos adolescentes a través dunha idónea planificación dos seus procesos de aprendizaxe.			

Competencias

Código	
CG3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
CG7	Diseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.
CG8	Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.
CG9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos
CE1	Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.
CE2	Comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e as posibles disfuncións que afectan a aprendizaxe.
CE3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
CE4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
CE5	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
CE9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Coñecer e comprender os procesos de desenvolvemento adolescente e expor estratexias educativas e psicosociais para a súa promoción.	CG3 CG7 CG8 CG9 CE1 CE2 CE3
Comprender os procesos de interacción educativa na aula e os procesos cognitivos, metacognitivos e afectivo-motivacionais que subxacen á aprendizaxe, e planificar e aplicar estratexias para a súa promoción.	CG3 CG8 CG9 CE2 CE5
Deseñar propostas de actuación educativa para alumnado con necesidades específicas de apoio educativo, acordes coa organización do centro docente.	CG3 CG7 CG8 CG9 CE4 CE5 CE9

Contidos

Tema	
1. FUNDAMENTOS DO COMPORTAMENTO HUMANO, DESENVOLVEMENTO E EDUCACIÓN	Conceptos de desenvolvemento, factores, teorías.
2. PSICOLOXÍA EVOLUTIVA	2.1. Cambios corporais e desenvolvemento na adolescencia. 2.2. Desenvolvemento cognitivo na adolescencia. 2.3. Desenvolvemento afectivo-social na adolescencia.
3. PSICOLOXÍA DA EDUCACIÓN	3.1. Enfoques conductuais da aprendizaxe na Educación Secundaria. 3.2. Enfoques cognitivos e socio-culturais da aprendizaxe na Educación Secundaria. 3.3. Factores intrapersonais da Aprendizaxe: procesos e estratexias de aprendizaxe, motivación educativa, autoconcepto e procesos metacognitivos. 3.4. Factores Interpersoais da Aprendizaxe: a interacción alumno-alumno e a interactividade profesor-alumnos.
4. DIFICULTADES DA APRENDIZAXE E INTERVENCIÓN PSICOEDUCATIVA	Descrición, avaliación e intervención.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	8.5	0	8.5
Traballo tutelado	12	82	94
Exame de preguntas obxectivas	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte das profesoras dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Traballo tutelado	Resolución de actividades, estudo de casos, elaboración de documentos sobre a temática da materia, tanto de maneira individual como grupal, baixo a dirección das docentes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Actividades de Aula.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Actividades e prácticas a resolver en clase.	70	CG3 CG7 CG9 CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE9

Exame de preguntas obxectivas	Preguntas sobre os contidos do temario	30	CG3 CG7 CG8 CG9	CE1 CE2 CE5
-------------------------------	--	----	--------------------------	-------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Este mestrado ten a modalidade de ensino presencial, por tanto a asistencia a clase e a realización dos traballos de aula son obrigatorios para a avaliación continua. Esta asistencia debe ser, polo menos do 80% estando admitido faltar ao 20 % da presencialidade.

Para superar a materia será preciso que os estudantes obteñan tanto en próbaa tipo test como nos traballos de aula como mínimo un 50% da cualificación nese apartado. O alumnado que non poida seguir a avaliación continua realizará unha proba dos contidos da materia, na data marcada no calendario do máster para os exames oficiais. Esta proba suporá o 100% da nota final. Os pormenores e características da devandita proba serán concretadas polo profesorado o día da presentación da materia ou cando se faga a consulta persoalmente.

Aqueles estudantes que non superen as probas ou actividades obxecto de avaliación poderán recuperalas na convocatoria de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Coll, C., **Desarrollo, aprendizaje y enseñanza en la Educación Secundaria.**, Graó, 2010

Coll, C., Palacios, J. y Marchesi, A. (Comps.), **Desarrollo psicológico y educación, 2. Psicología de la Educación.**, Alianza, 2001

García Madruga, J.A. y Delval, J., **Psicología del Desarrollo I**, 1ª, UNED, 2010

González-Pienda, J.A., González, R., Núñez, J.C. y Valle, A., **Manual de Psicología de la Educación.**, Pirámide, 2002

Martín, C. y Navarro, J.I. (Coords.), **Psicología para el profesorado de Educación Secundaria y Bachillerato.**, Pirámide, 2011

Palacios, J., Marchesi, A. y Coll, C., **Desarrollo psicológico y educación: Vol. I. Psicología Evolutiva**, Alianza, 1999

Santrock, J.W., **Psicología de la Educación.**, McGraw-Hill, 2006

Shaffer, D.R. y Kipp, K., **Psicología del Desarrollo. Infancia y Adolescencia**, 7ª, CENGAGE Learning, 2007

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen:

Para o curso 2021-2022, non hai modificacións significativas nas metodoloxías nos tres escenarios docentes previstos. A única adaptación que cabe resaltar, é a relativa ao seu modo de execución. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías se levarían a cabo de modo presencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas se adaptarían a unha modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa

modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, nas aulas e no despacho 112 da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte, ou por medios telemáticos (Despacho Virtual 1169, clave: Salvador1169; por teléfono: 986 801789; e por correo electrónico: salva@uvigo.es), baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza.

No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

* Outras modificacións

Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Moovi como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

* Probas pendentes que se manteñen

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2021-22.

Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente.

Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero sí no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos.

Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual, ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

* Probas que se modifican

Para o curso 2021-2022, non hai modificacións nas probas de avaliación. A única modificación, como xa se mencionou no apartado anterior, podería darse con relación á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

* Novas probas

Non se prevén novas probas de avaliación.

* Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Diseño Curricular e Organización de Centros Educativos**

Materia	Diseño Curricular e Organización de Centros Educativos			
Código	P02M066V12103			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	4.5	OB	1	1c
Lingua impartición				
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Malvar Méndez, María Laura			
Profesorado	Malvar Méndez, María Laura			
Correo-e	Imm@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Máster de Educación Secundaria obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas da Universidade de Vigo é de tipo profesionalizante e ten carácter oficial. Por tanto este máster, como os da súa clase, desembocará na adquisición dun título universitario da área de Educación. A formación neste máster está orientada a capacitar aos licenciados, arquitectos, **inxeneiros e graduados en áreas específicas (xeografía e histórica, tecnoloxía e informática, etc.) para desenvolver o labor como profesores/as de secundaria. O seu contido curricular no plano de estudos agrúpase ao redor de tres módulos (común, específico e prácticum), cun total de 60 créditos anuais. A materia de Diseño Curricular e Organización de Centros Educativos forma parte do módulo común, ten carácter obrigatorio e conta con 4,5 créditos ECTS.			

Competencias

Código	
CG1	Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.
CG2	Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.
CG3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
CG4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
CG5	Contextualizar o currículo que se vaia a implantar nun centro docente participando na planificación colectiva do mesmo.
CG6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.
CG7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.
CG10	Deseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.
CG16	Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.
CG17	Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.
CG18	Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos.
CE4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
CE9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.

CE13	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.
CE17	Coñecer contextos e situacións en que se usan ou aplican os diversos contidos curriculares
CE18	Coñecer os desenvolvementos teórico-prácticos do ensino e a aprendizaxe das materias correspondentes.
CE19	Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.
CE20	Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.
CE22	Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.
CE23	Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.
CE27	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.
CE31	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
CT2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
CT3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar e promover modelos de liderado democráticos	CG3 CG6 CG7 CG16 CE9 CT2 CT3
Ser capaz de promover o traballo en grupo	CG16 CE9 CT3
Deseñar e desenvolver proxectos educativos e unidades de programación que permitan adaptar o currículo oficial ao contexto sociocultural	CG2 CG3 CG4 CG5 CG7 CG18 CE4 CE13 CE19 CE27 CT1 CT2 CT3
Coñecer a lexislación da educación secundaria obrigatoria, bacharelato, formación profesional e ensino de idiomas.	CG1 CG5 CE17 CT1
Crear deseños curriculares segundo diferentes modelos, proxectando en cada caso a toma de decisións dunha forma auto-reflexiva e crítica.	CG3 CG5 CG7 CG10 CE4 CE9 CE13 CE17 CE22 CE23 CE27 CE31 CT1 CT2 CT3

Programar e implementar procesos de avaliación: coñecemento e habilidade da implementación de procesos evaluativos.	CG1 CG3 CG4 CG16 CG17 CE4 CE9 CE18 CE31 CT1 CT2 CT3
Utilizar diferentes metodoloxías en función do proceso de E-A adecuando as súas características en funcións dos diferentes contextos ou situacións	CG1 CG2 CG4 CG6 CG10 CG17 CE13 CE19 CE27 CE31 CT1 CT2 CT3
Construír, seleccionar e avaliar materiais didácticos adecuando estes ao saber facer do alumnado	CG1 CG2 CG7 CE13 CE19 CE20 CT1 CT2 CT3
Dominar as diferentes técnicas e tipos de avaliación e responsabilizarse cos procesos avaliativos.	CG2 CG3 CG4 CG10 CG18 CE4 CE27 CE31 CT1 CT2 CT3

Contidos

Tema	
Bases conceptuais do ámbito da didáctica:	Modelos de ensinanza e de currículo. Modelos de liderazgo en educación e traballo en equipo.
Estrutura curricular e organizativa:	Lexislación educativa: Decretos do currículo. Organización académica e administrativa, e dirección.
Compoñentes didácticos e organizativos (diseño didáctico):	obxectivos, competencias, contidos, actividades, metodoloxía, principios e estratexias, recursos didácticos, organización da aula, avaliación do proceso de ensinanza-aprendizaxe, etc.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	7	25	32
Aprendizaxe baseado en proxectos	5	20	25
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	0	10.5	10.5
Lección maxistral	8	25	33
Traballo	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Realización de actividades na aula baixo as directrices da profesora. O seu desenvolvemento estará vinculado con actividades autónomas do estudante.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Desenvolvemento de diferentes actividades a partir da integración de prácticas con TIC, microdeseños, análises de situación/problemas ou casos, etc.
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Desenvolvemento de diferentes actividades autónomas apoiándose en medios dixitais.
Lección maxistral	Exposición oral da docente apoiada en recursos didácticos, particularmente en medios audiovisuais e TIC, así coma en diferentes estratexias dirixidas a acaptar a atención do alumnado e a motivalo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Realización de actividades na aula baixo as directrices da profesora. O seu desenvolvemento estará vinculado con actividades autónomas do estudante.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Desenvolvemento de diferentes actividades a partir da integración de prácticas con TIC, microdeseños, análises de situación/problemas ou casos, etc.
Probas	Descrición
Traballo	O alumnado elaborará proxectos educativos en función da súa etapa curricular así como a súa área de traballo

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Traballo tutelado	Valorarase a implicación e adecuación de actividades relacionadas coa parte teoría e práctica da materia desenvolvida polo alumnado	20	CG1 CG2 CG7 CG16 CG17	CE13 CE17 CE27	
Aprendizaxe baseado en proxectos	Valorarase o desenvolvemento de competencias a partir da integración de diversas estratexias de aprendizaxe con microdeseños, estudos de casos. etc,	30	CG3 CG4 CG5 CG6 CG10	CE4 CE13 CE17 CE22 CE27 CE31	CT2
Traballo	Estos traballos serán supervisados polo profesorado dá o longo da súa realización. Valorarase a calidade dos traballos e/ou proxectos realizados de forma tanto individual como en grupo	50	CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG10 CG18	CE4 CE9 CE19 CE20 CE22 CE31	CT1 CT2 CT3

Outros comentarios sobre a Avaliación

Este máster ten é de modalidade presencial e por tanto a asistencia a clase e a realización dos traballos para a avaliación continua é obrigatoria. Esta asistencia debe de ser polo menos do 80%, estando admitido faltar o 20% sempre que estea debidamente xustificada. Os prazos para a entrega de traballos e actividades serán comunicados polos profesores. O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha proba de avaliación en consonancia aos contidos do programa, a data estará marcada no calendario do master: www.mpe.uvigo.es

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Medina Rivilla, A., **Elaboración de planes y programas de formación del profesorado en didácticas especiales**, UNED, 2014

Blanco Pesqueira. A, **Didáctica Xeral e Formación do Profesorado**, S.P. U.Vigo,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Orientación e Función Titorial/P02M066V06101

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/P02M066V06102

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ==

Metodoloxías docentes que se manteñen:

As metodoloxías docentes serán as mesmas no tres escenarios, dado que foron deseñadas para facilitar unha transferencia fluída desde un escenario 100% presencial a outro 100% en remoto. En calquera caso, a única diferenza alcanza ou espazo non que se desenvolverá a actividade. No posible escenario de ensino mixto ou **semipresencial, as metodoloxías levarían a cabo de modo **semipresencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensino a distancia, as metodoloxías previstas adaptaríanse a unha modalidade de execución virtual.

Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (**titorías):

No potencial escenario de docencia **semipresencial, as sesións de **tutorización poderán realizarse **presencialmente e/ou no despacho virtual, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a **tutorización realizarase unicamente polos medios **telemáticos mencionados.

Modificacións (procederse) dos contidos a impartir:

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

Outras modificacións:

%*ou2022 Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia **semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase **asemade o uso da plataforma de **teledocencia **Faitic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

%*ou2022 No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente común.

Probas pendentes que se manteñen:

Todas as probas propostas na guía docente para as próximas convocatorias, mantéñense en calquera do tres modalidades de ensino previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21. Os criterios de avaliación, así como a súa **ponderación sobre a nota final, mantéñense, tanto para o alumnado asistente, como para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero si no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensino mixto ou **semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Si non fose posible facelas **presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual ou se realizarían exclusivamente de forma virtual.

Si a situación é de ensino a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, excepto no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que leve a cabo a docencia.

Novas probas:

Non se prevén novas probas de avaliación.

Información adicional

Non hai.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Sistema Educativo e Educación en Valores**

Materia	Sistema Educativo e Educación en Valores			
Código	P02M066V12104			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3.5	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Soto Carballo, Jorge Genaro			
Profesorado	Soto Carballo, Jorge Genaro			
Correo-e	hesoto@uvigo.es			
Web	http://http://educativo95.wordpress.com			

Descrición xeral Toda práctica educativa de intervención educativa funda as súas raíces no sistema de ideas, procedementos e valores que os seus fins lle asignan. A posición dun/ha profesional do campo educativo que quere educar ser ter unha teoría clara e definida da educación sería tan irracional como a de aquel que quere guiar a alguén sen saber de onde parte, por onde vai e onde se dirixe.

Ésta é a razón pola que antes de deseñar o desenvolvemento de calquera intervención pedagóxica, o profesorado debe ter clara unha Teoría da Educación que guíe a determinación do proceso educativo e a selección dos medios para logralo.

Para elo, e en primeiro lugar é necesario precisar que é a Teoría da Educación, que lonxe de referirse exclusivamente a cuestións teóricas acerca da educación e polo tanto afastadas das realidades educativas, incide polo contrario en todos os aspectos propios da práctica educativa. Polo tanto, a Teoría da Educación significa coñecer para facer, saber para logo aplicar mellor as innovacións educativas i, en definitiva, para mellorar a calidade da educación.

A continuación é obrigado determinar qué entendemos por educación, xa que ao ser un termo de uso habitual na vida cotiá porque a todas as persoas afecta de algún modo, todo o mundo se atrevería a dar unha definición de educación.

Ademais, existen moitos conceptos afíns á educación como formación, ensino, aprendizaxe, instrución, capacitación, que se empregan en moitas ocasións como termos similares e que deben diferenciarse para a súa correcta utilización.

Así mesmo, a educación non se pode reducir á que é impartida na escola -Educación Formal-, xa que as persoas se educan máis alá de ela e os influxos que se reciben a partir de outros medios son tanto ou máis potentes que os que proceden da escola e incluso interfíren na súa acción.

Polo tanto, faise necesario traballar os conceptos de -Educación Non Formal-, definida como o conxunto de procesos, medios e institucións específica e diferenciadamente deseñados en función de explícitos obxectivos de formación, que non están directamente dirixidos á provisión dos graos propios do sistema educativo regrado, e o de -Educación Informal- que se referiría a aqueles procesos educativos que se producen indiferenciados de outros procesos sociais, que non foron institucionalizados nin sistematizados, que se dan no curso ordinario da vida.

Un dos factores que influíu na crecente importancia que se lle otorgou tanto á Educación Non Formal como á Educación Informal foi o cambio nos valores defendidos pola sociedade, da defensa da virilidade ou a guerra pasouse á defensa da paz ou a tolerancia, valores nos que ata agora non educaba a escola e que a partir da transversalidade como a LOXSE e da inclusión da Educación en Valores da LOE si serían incluídos nos seus contidos.

Tendo en conta que a saída profesional deste curso de posgrao é a de ser docente en Secundaria é polo que un bloque de contido centrarase exclusivamente no sistema educativo, co fin de introducir ao alumnado no universo da educación, prestando especial atención aos elementos que integran o sistema e ás súas funcións en relación coa acción educativa. En consecuencia considéranse os axentes socioeducativos e as súas responsabilidades pero tamén se presta especial atención a algunhas institucións fundamentais como o Estado ou as Comunidades Autónomas en tanto responsables da normativa educativa, responsables da redacción e desenvolvemento da Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación. A análise da situación actual complementase cunha breve perspectiva histórica, considerando os retos e desafíos de futuro (LOMCE □ Lei Orgánica de Mellora e Calidade da Educación).

Competencias

Código

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

Contidos

Tema

Bloque temático 1. O universo educativo: concepto de educación. Os escenarios educativos (Educación Formal, Non Formal e Informal).	1.1. Concepto de educación: características xerais e diferenciadoras. 1.2. Clarificación terminolóxica. 1.3. Dimensións e piares da educación. 1.4. Os escenarios educativos: educación formal, non formal e informal. 1.5. Da escola tradicional ás escolas renovadas.
---	---

Bloque temático 2. O sistema educativo. Os axentes socioeducativos (educadores, estudantes, familia) e a súa evolución.

2.1. O sistema educativo español. Análise histórica. LOXSE, LOCE, LOE, LOMCE.
2.2. A estrutura do sistema educativo despois da LOE. Ensinanzas obrigatorias e posobrigatorias. A Educación Secundaria e o Bacharelato. A Formación Profesional. As Ensinanzas de Idiomas.
2.3. Institucións e axentes no sistema educativo. O rol do Estado e o rol das Comunidades Autónomas. Os centros educativos. Profesorado e alumnado. As familias. As asociacións escolares.

Bloque temático 3. A Educación en Valores.

3.1. Marco conceptual da Educación en Valores e Actitudes. Hacia unha convivencia pacífica.
3.2. Metodoloxía e estratexias didácticas ante os valores e as actitudes.
3.3. Avaliación de valores e actitudes.
3.4. Actitudes do profesorado ante os valores controvertidos.
3.5. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos e a Declaración dos Dereitos da Infancia: contexto de actuación para a Educación en Valores e Actitudes.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	10	15	25
Resolución de problemas de forma autónoma	6	12	18
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	0	14.5	14.5
Lección maxistral	12	18	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Os traballos de aula versarán sobre unha temática previamente aportada polo profesor e relacionada coas temáticas dos bloques de contido.
Resolución de problemas de forma autónoma	O profesor ofertará ó alumnado unha escolmna de textos. O alumno pola súa banda elixirá entre os textos ofertados. Consistirá nun análise crítico-reflexivo relacionado con as temáticas traballadas dentro dos contidos. Asimismo dentro da resolución de problemas e/ou exercicios abordarase a visualización de vídeos susceptibles de enriquecer a materia e complementaria á información e os contados que se desenvolvan nas clases.
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Os alumnos pola súa banda, coa oportuna orientación do profesor, afondarán en cuestións concretas que non foran abordadas máis que dun xeito moi xenérico na exposición deste e que sexan susceptibles de tratamento de estudio recorrendo ós soportes documentais e bibliográficos pertinentes. O alumno realizará procuras documentais e bibliográficas para a maior comprensión dos bloques de contido. Neste sentido, apoiarse nas fontes e bases de datos especializadas tanto da biblioteca da nosa universidade como doutras fontes atopadas a través de internet.
Lección maxistral	As leccións que conforman o temario desta materia serán elaborados e presentados de maneira expositiva ó grupo de clase polo profesor. O profesor centrará a súa exposición, preferentemente, nos aspectos nucleares de cada unidade didáctica, procurando ofrecer de maneira condensada a información esencial que posibilite obter unha visión panorámica ou de síntese de cada tema, delimitando os conceptos, as ideas e os argumentos nel implicados e imbricándose cos demais do programa a fin de lograr unha integración dos módulos de contido e dos aspectos estruturais que conforman o corpus cognitivo da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada ten por obxectivo facer o seguimento da evolución do alumno e apoiar o seu traballo dentro da asignatura. O profesor abordará aqueles aspectos que precisen de reforzo, asesoramente e guía para que o alumno acade os obxectivos marcados para esta materia.
Traballo tutelado	A atención personalizada ten por obxectivo facer o seguimento da evolución do alumno e apoiar o seu traballo dentro da asignatura. O profesor abordará aqueles aspectos que precisen de reforzo, asesoramente e guía para que o alumno acade os obxectivos marcados para esta materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Estes traballos versarán sobre unha temática previamente aportada polo profesor e consensuada co alumno/a e relacionada coas temáticas dos bloques de contido.	30	

Resolución de problemas de forma autónoma	O profesor ofertará ó alumnado unha escolmna de textos. O alumno pola súa banda elixirá entre os textos ofertados. Consistirá nun análise crítico-reflexivo relacionado con as temáticas traballadas dentro dos contidos. Asimismo dentro da resolución de problemas e/ou exercicios abordarase a visualización de vídeos susceptibles de enriquecer a materia e complementaria á información e os contados que se desenvolvan nas clases.	20
Lección maxistral	As leccións que conforman o temario desta materia serán elaborados e presentados de maneira expositiva ó grupo de clase polo profesor. O profesor centrará a súa exposición, preferentemente, nos aspectos nucleares de cada unidade didáctica, procurando ofrecer de maneira condensada a información esencial que posibilite obter unha visión panorámica ou de síntese de cada tema, delimitando os conceptos, as ideas e os argumentos nel implicados e imbricándose cos demais do programa a fin de lograr unha integración dos módulos de contido e dos aspectos estruturais que conforman o corpus cognitivo da materia.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

A cualificación final da disciplina resultará da integración das distintas notas. Deberán ser superadas todas as partes para poder obter unha calificación positiva. O alumno que non realice todas as actividades de avaliación obterá unha cualificación final de SUSPENSO. Na segunda convocatoria avaliarase mediante un exercicio escrito.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

DELORS, J., **La educación encierra un tesoro**, Santillana, 1996

PUIG, J. M^a et al., **Aprendizaje servicio: educar para la ciudadanía**, Octaedro, 2007

SARRAMONA, J., **Teoría de la educación. Reflexión y normativa pedagógica**, Ariel Educación, 2000

CARREÑO, M (edit.), **Teorías e Instituciones contemporáneas de educación**, Síntesis Educación, 2000

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Non hai cambios respecto á guía docente inicial.

Traballos tutelados.- Relacionados coa temática da materia.

Resolución de problemas de xeito autónomo.- Consistirá na realización dun análise crítico e reflexivo de texto ofertados relacionados co contido da materia.

Lección maxistral.- As leccións que conforman o temario da material. O profesorado centrará a exposición, preferentemente, nos aspectos nucleares de cada unidade didáctica, apoiado de medios visuais e bibliográficos.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non existen modificacións con respecto á guía docente, Si, en canto ao modo de realización da docencia, xa que se empregará a metodoloxía virtual.

A plataforma de teledocencia da Universidade de Vigo (Faitic e Campus virtual) será o recurso para levar a cabo a actividade da materia.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

Realizarase atención, seguimento e apoio do alumnado a través dos sistemas de comunicación on-line facilitados polo UVIGO correo electrónico, Faitic e despacho virtual.

Modalidade de concertación: previa cita.

* Modificacións (se procede) dos contidos a impartir: Non hai modificacións respecto á guía docente inicial.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

Sumamos á existente inicialmente a que se refire:

Celestin Freinet. Técnicas Freinet da Escola Moderna. 1ª ed. Editorial Kalandraka. 2019.

Colom Anton, Domínguez Emilia, Sarramona Jaume. Formación básica para los profesionales de la educación. Barcelona. Editorial Ariel, S.A.

Francesco Tonucci. A cidade dos nenos. 1ª ed. De 11/2016 en galego. Editorial Kalandraka, 2016.

Francesco Tonucci. Cando os nenos din basta!. 1ª ed. 2016 en galego. Editorial Kalandraka, 2016.

Gonzalo Jover, Vincent González, Miriam Prieto. Una filosofía de la educación del siglo XXI. Editorial Síntesis, S.A, 2017.

Maria Montessori. Educación para un mundo novo. 1ª ed. 2016 en galego. Editorial Kalandraka, 2016.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non existen modificación en referencia as mesma, SI en canto ao peso:

- Traballos monográficos tutelados (30%)
- Resolución de problemas de xeito autónomo (Dossier) (25%)
- Lección maxistral - Exame de preguntas curtas (50%)

* Probas que se modifican

Traballos monográficos tutelados: a modificación correspóndese ao xeito de realizar a actividade, de forma virtual

Resolución de problemas de xeito autónomo (Dossier): non hai modificación

Lección Maxistral - Exame de preguntas curtas: exame de preguntas curtas a través do Campus Remoto e/ou Faitic.

* Información adicional:

A cualificación final da materia é continuada, coa integración das distintas notas, que deberán ser positivas.

No exame de xullo avaliarase mediante o exercizo escrito, a entrega do traballo monográfico e o dossier (calquera das partes xa resoltas de xeito positivo, manterá vixente esta situación na segunda convocatoria).

O o alumno/a que non teña realizadas todas as actividades de avaliación obtén a calificación de SUSPENSO.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo				
Materia	Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo			
Código	P02M066V12241			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais Pintura			
Coordinador/a	Paz García, María Begoña			
Profesorado	Costa Vázquez, Luís García González, Silvia Paz García, María Begoña			
Correo-e	marpaz@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Introdución á innovación nas ensinanzas artísticas: novos métodos de investigación, interrelación entre as artes, educación emocional e outras abordaxes. Presentando ferramentas desde o debuxo, a música e a expresión corporal para unha transformación educacional.			

Competencias	
Código	
CG4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
CG12	Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación
CG16	Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.
CG17	Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.
CG18	Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos.
CE5	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
CE24	Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada
CE26	Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.
CE27	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.
CE31	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
CT2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Contidos

Tema

Innovación nas ensinanzas artísticas	Novos métodos de investigación Interrelación entre as artes Educación emocional e outras abordaxes
Ferramentas creativas desde o debuxo, a música e a expresión corporal	Propostas para a innovación na ensinanza
A expresión plástica e musical como ferramenta de comunicación para unha transformación educacional	Perspectivas actuais na Innovación e Investigación das artes na ensinanza en Secundaria

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	10	35	45
Seminario	10	35	45
Obradoiro	10	30	40
Actividades introdutorias	0	20	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O/a estudante, de maneira individual, elabora un documento sobre a temática da materia para preparar o enfoque dun proxecto de investigación educativa en artes.
Seminario	Actividades enfocadas ao trabao sobre un tema específico que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento ás clases teóricas.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades sobre una temática concreta, coa asistencia específica por parte do/a profesor/a ás actividades individuais e/ou grupais que desenvolven os/as estudantes.
Actividades introdutorias	Actividades encaminadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Realizarase un seguimento do proxecto a desenvolver polo/a alumno/a tanto nas clases como a través de tutorías que poden realizarse de forma presencial ou por medio telemáticos baixo a modalidade de concertación previa.
Seminario	Realizarase un seguimento do proxecto a desenvolver polo/a alumno/a tanto nas clases como a través de tutorías que poden realizarse de forma presencial ou por medio telemáticos baixo a modalidade de concertación previa.
Obradoiro	Realizarase un seguimento do proxecto a desenvolver polo/a alumno/a tanto nas clases como a través de tutorías que poden realizarse de forma presencial ou por medio telemáticos baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tuteladoElaboración dun traballo escrito onde se reflicta a aprendizaxe adquirida mediante a elaboración dun pre-proxecto de investigación en artes.	50	CG4 CE5 CT1 CG17 CE24 CG18 CE27

Seminario	Valorarase a participación activa nos seminarios, debates e propostas feitas ao alumnado.	20
Obradoiro	Actividades e exercicios realizados na aula de xeito individual ou en grupo.	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para o alumnado que siga a avaliación continua:

O alumnado que siga a avaliación continua terá que entregar todos o traballos, exercicios e probas para poder ser avaliado nesta modalidade, así como cumprir coa asistencia obrigatoria (só se pode faltar o 20% das horas).

Os traballos entregaranse na aula e subiranse á plataforma (Moovi) segundo o calendario que se estableza.

Aquel alumnado que non supere algunha das probas ou actividades que son obxecto de avaliación poderá recuperalas na convocatoria de xullo.

Alumnado non presencial:

No caso de que algunha alumna ou alumno non poida seguir a avaliación continua terá que superar unha proba escrita sobre os contidos teóricos expostos na sesións maxistrais o que lle dará acceso á valoración do resto de traballos. O alumnado non presencial deberá contactar na primeira semana das clases cos docentes da materia para coñecer en detalle os traballos e exercicios a entregar.

SEGUNDA CONVOCATORIA

No caso do alumnado que aínda asistindo regularmente a clase e realizando as entregas parciais non logren superar a materia deberá presentar na segunda convocatoria so aqueles traballos ou exercicios nos que non alcanzasen a nota mínima de 5.

No caso de que algunha alumna ou alumno non poida seguir a avaliación continua terá que superar unha proba escrita dos contidos teóricos expostos na sesións maxistrais o que lle dará acceso á valoración do resto de traballos. O alumnado non presencial deberá contactar na primeira semana das clases cos docentes para coñecer en detalle os traballos e exercicios a realizar.

As tutorías realizaranse tanto de forma presencial como por medios telemáticos (despacho virtual / campus remoto) baixo a modalidade de concertación previa.

As datas de exames pódense consultar na web do mestrado <http://mpe.uvigo.es/gl/docencia/exames/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Blaxter, L., Hughes C. & Tight, M., **Cómo se investiga**, Graó, 2008

D. Efland, A., Freedman, K. & Stuhr, P., **La educación en el arte posmoderno**, Paidós Arte y Educación, 2003

Small, C., **Música. Sociedad. Educación**, Alianza editora, 1989

Jenny, P., **Técnicas de dibujo**, Editorial GG, 2013

Bibliografía Complementaria

Eisner, E.W., **Educación la visión artística**, Paidós, 1995

Eisner, E., **El ojo ilustrado. Indagación cualitativa y mejora de la práctica educativa**, Paidós, 1998

Elliott, J., **La investigación- acción en educación**, Paidós, 1977

Gardner, H., **Educación artística y desarrollo humano**, Barcelona. Paidós, Paidós, 1994

Kaprow, A., **La educación del des-artista.**, Ardora, 2007

Laferrière, G., **Prácticas creativas para una enseñanza dinámica. La dramatización como herramienta didáctica y pedagógica.**, Ñaque ed., 2001

Marín, R. (ED.), **Educación en Investigación Artística.**, Universidad de Granada, Universidad de Sevilla, 2005

Martínez, L. M^a, Gutiérrez, C.R. & Escaño C. (coord.), **Nuevas propuestas de acción en Educación Artística**, Universidad de Málaga, 2008

Schafer, M., **El nuevo paisaje sonoro**, Ricordi americana, 1969

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Para o curso 2021-2022, non hai modificacións significativas nas metodoloxías nos tres escenarios docentes previstos. A única adaptación a comentar é a relativa ao seu modo de execución. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías se levarían a cabo de modo presencial e virtual. Por outra banda, que no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas se adaptarían a una modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente nas aulas e no despacho de cada un dos/as docentes: na Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte Begoña Paz no despacho de plástica e Luis Costa no despacho 236 e na Facultade de Belas Artes Silvia García no despacho 224. Tamén poderá realizarse por medios telemáticos (Begoña Paz no despacho virtual 1878 e correo electrónico marpaz@uvigo.es, Luis Costa no despacho virtual 549 e correo electrónico luiscosta@uvigo.es, Silvia García no despacho virtual 1029 e correo electrónico silviagarcia@uvigo.es) baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza.

No caso dun escenario docente de modalidade non presencial, a titorización realizarase unicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia, para cada tema.

* Outras modificacións

Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Remoto e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia MOOVI como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Todas as probas propostas na guía docente mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2021-22 e en todas as súas convocatorias.

Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, mantense, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente.

Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero sí no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos.

Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual, ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

Manterase o peso das probas realizadas.

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

Manterase tanto a tipoloxías das probas planificadas como a súa ponderación.

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

Non se modifica ningunha proba de avaliación.

* Novas probas

Non se prevén novas probas de avaliación.

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Complementos para a Ensinanza do Debuxo**

Materia	Complementos para a Ensinanza do Debuxo			
Código	P02M066V12242			
Titulacion	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	8	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Ezquieta Llamas, Iciar			
Profesorado	Ezquieta Llamas, Iciar			
Correo-e	iciarezquieta@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Complementos para a Ensinanza das Artes e unha materia transversal que ofrece unha revisión dos contidos abordados ao longo do Mestrado de Educación Secundaria, a través da óptica, da práctica docente e do achegamento a o traballo de profesionais da ensinanza, que exercen en distintos niveis educativos, nos que esta presente a ensinanza das Artes. A materia pretende dar a coñecer exemplos da posta en práctica dos currículos de Artes, Debuxo Técnico ou Educación Plástica a través de traballos e exercicios reais de clase, poñendo en relación os contidos de ditas materias con propostas e metodoloxías concretas de traballo. Finalmente, Complementos para a Ensinanza das Artes aborda unha serie de contidos que son necesarios para o exercicio da docencia, pero que tenden a ser esquecidos ou relegados no desenvolvemento da carreira de Belas Artes, como poden ser o Debuxo Técnico, as aplicacións pedagóxicas das distintas técnicas artísticas ou o conxunto de ferramentas informáticas de autor, que habitualmente utilízase na creación de recursos educativos.			

Competencias

Código	
CG1	Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.
CG2	Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.
CG10	Diseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.
CG14	Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.
CE1	Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.
CE2	Comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e as posibles disfuncións que afectan a aprendizaxe.
CE3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
CE4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
CE5	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
CE8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
CE9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
CT2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
CT3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Relacionar os contidos dos DCB con propostas concretas de traballo.	CG1
Relacionar as etapas de desenvolvemento dos adolescentes coas actividades a desenvolver na aula.	CG2 CE1 CE2 CE4
Coñecer as dinámicas de traballo na ESO, no Bacharelato e nos Ciclos de Formación Profesional.	CG2 CG10 CG14 CE1 CE2 CE4 CE5 CE9
Coñecer o traballo de distintos profesionais da ensinanza no eido da Plástica, as Artes e o Debuxo dende a súa experiencia.	CG2 CG10 CG14 CE5 CE8 CE9
Manexar diferentes ferramentas para a creación de presentacións e recursos educativos propios.	CG1 CG2 CE3 CE4 CT2
Desenvolver habilidades para falar en público.	CG2
Analizar e experimentar formas de ensino-aprendizaxe nos novos escenarios culturais.	CG2 CG10 CE2 CE3 CE4 CE5
Utilizar as plataformas web apropiadas para compartir, intercambiar e almacenar os distintos tipos de arquivos.	CG2 CT3
Utilizar ferramentas 2.0 como soporte para a educación e o aprendizaxe a distancia.	CG2 CE3 CE5 CT1 CT3
Traballar en equipa.	CG2 CE8 CT3
Crear redes de aprendizaxe informal que sirvan de complemento e soporte ao aprendizaxe formal.	CG2 CG10 CE2 CE3 CE4 CE5 CE8 CT3
Contidos	
Tema	
Adecuación das artes plásticas os novos medios dixitais.	Estratexias e metodoloxías na didáctica do debuxo. Creación de ferramentas para traballar no eido das artes dende unha perspectiva actual.

Interacción linguaxe visual, artes plásticas e comunicación.

Contidos curriculares da educación artística para a elaboración de materias didácticos.

Actividades plásticas. Recurso libro - obxecto.

O álbum ilustrado: concepto e formalización.

Factores que interveñen no proceso creativo. Experimentación y estratexias gráficas.

Ferramentas dixitais e comunicación.

Repercusións educativas na sociedade actual.

Arte contemporáneo, museo e educación. Museo como recurso educativo. Contextos non formais para a educación artística.

Transferencia de coñecemento erudito ó coñecemento escolar. O/a artista-docente como axente educador.

Experiencias educativas baseada en proxectos colaborativos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	10	25	35
Traballo tutelado	7	25	32
Debate	2	0	2
Prácticas con apoio das TIC	5	20	25
Presentación	3	15	18
Cartafol/dossier	0	40	40
Seminario	5	10	15
Aprendizaxe colaborativa	8	25	33

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Desenvolvemento dos temas e contidos da materia a través de explicacións apoiadas mediante exemplos e imaxes.
Traballo tutelado	Exercicios e prácticas guiadas con recursos educativos, materiais e técnicas propias da ensinanza das Artes, do Debuxo ou da Educación Plástica.
Debate	Posta en común e reflexión sobre os temas e contidos desenvolto durante as sesións teóricas e prácticas.
Prácticas con apoio das TIC	Prácticas na creación de recursos educativos a través de aplicacións online, gratuítas ou libres.
Presentación	Presentacións, exposicións públicas e prácticas.
Cartafol/dossier	Recompilación do traballo do/a estudante co obxectivo de amosar o traballo realizado na creación do material didáctico, onde se recollen os progresos e logros. A recompilación debe incluír contidos elixidos polo alumno/a, os criterios de selección e evidencias de autorreflexión.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar contidos da materia.
Aprendizaxe colaborativa	Procedementos de ensino que parten da organización da clase en pequenos grupos mixtos e heteroxéneos onde o alumnado traballa de forma coordinada entre si para desenvolver tarefas académicas e afondar na súa propia aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución de dúbidas e seguemento do traballo.
Traballo tutelado	Sesións de tutorización Realizaranse por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa. Cando o desenvolvemento das clases o permita a atención persoalizada farase de xeito presencial, poñendo en común dúbidas, correccións e fomentando a comunicación.
Prácticas con apoio das TIC	Execución de prácticas a través das TIC. Sesións de tutorización Realizaranse por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa. Cando o desenvolvemento das clases o permita a atención persoalizada farase de xeito presencial, poñendo en común dúbidas, correccións e fomentando a comunicación.

Cartafol/dossier	As sesións de tutorización realizaranse por medios telemáticos , baixo a modalidade de concertación previa. Cando o desenvolvemento das clases o permita a atención persoalizada farase de xeito presencial, poñendo en común dúbidas, correccións e fomentando a comunicación.
------------------	---

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Lección maxistral	Os coñecementos adquiridos nas sesións maxistrais reflectiranse no traballo desenvolvido polo alumnado.	10	CG1 CG2	CE5	
Traballo tutelado	Traballo no que o/a alumno/a o un grupo de alumnos/as diseña e elabora materias didácticos para a ensinanza das artes en relación ao curriculum. Traballo colaborativo	30	CG1 CG2 CG10 CG14	CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE8 CE9	CT1 CT2 CT3
Debate	Percepción atenta, racional, comportamento do alumnado, ante o desenvolvemento das competencias comunicativas e expositivas.	5	CG1 CG2 CG10 CG14	CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE8 CE9	
Prácticas con apoio das TIC	creación de recursos educativos, farase entrega dos recursos elaborados durante as clases, terase en conta a realización de consultas sobre as dificultades atopadas no traballo autónomo.	10	CG2 CG10	CE3	CT2
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	15	CG1	CE2 CE3 CE4 CE8	CT1 CT2 CT3
Cartafol/dossier	Documento no que o/a alumno/a analiza o traballo realizado para a consecución do material didáctico, reflexiona sobre a efectividade do prototipo deseñado e autoavalía a aprendizaxe adquirida. Valóranse a estrutura e claridade do documento, o nivel de profundización nos contidos tratados e a capacidade de relacionalos coa súa aprendizaxe.	20	CG1	CE1 CE2 CE3 CE4 CE9	

Outros comentarios sobre a Avaliación

SEGUNDA CONVOCATORIA

Os/as alumnos/as que non tiveran asistido ou non cubran o porcentaxe obrigatorio de asistencia durante o curso académico ordinario, deberán contactar coa antelación suficiente co profesorado responsable da materia para coñecer o detalle dos contidos dos traballos e entregas a realizar.

No caso de alumnos/as que aínda asistindo regularmente a clase e presentando as entregas parciais puntualmente non logren superar a materia deberán presentar na segunda convocatoria so aquelas entregas nas que non alcanzasen a nota mínima de 5.

As datas de exames pódense consultar na web do mestrado <http://mpe.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

- Ken Robinson, **Out of Our Minds: Learning to be Creative**, 2ª ed., Capstone Publishing Limited, 2011
- Kaj Johansson, Peter Lundberg, Robert Ryberg, **Manual de produción gráfica, recetas**, Ed. Gustavo Gili, 2004
- Bruno Munari, **Diseño y comunicación visual**, 2ª ed., Gustavo Gili, 2016
- de la Calle, Ricard, **La mirada inquieta**, 1ª ed., Universitat de Valencia, 2011
- Hernández, F, **Educación y cultura visual**, Octaedro, 2003
- Aguirre, I., **Teoría y prácticas de la educación artística**, Octaedro, 2005
- Trilla, J.; Gros, B.; López, F.; Martín, Mª. J., **la educación fuera de la escuela. Ámbitos no formales y educación social**, Ariel Educación, 2003

DONDIS, D.A, **La sintaxis de la imagen. Introducción al alfabeto visual**, 10ª ed, Gustavo Gili, 1992

WICK, Rainer, **Pedagogía de la Bauhaus**, Alianza, 2007

Hockney, David.; Gayford, Martin, **Una historia de las imágenes**, 1ª ed, Siruela, 2018

Munari, Bruno, **Fantasía**, 2ª ed, Gustavo Gili, 2018

VV.AA, **Dibujo: Artes Plásticas y Visuales. Complementos de formación disciplinar**, Graó, 2011

Martín Prada, J., **Prácticas artísticas e Internet en la época de las redes sociales**, Akal, 2015

Nancy, J, **El arte hoy**, Prometeo Libros, 2015

Martín Prada, J, **Otro tiempo para el arte. Cuestiones y comentarios sobre el arte actual**, sendemá, 2012

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Estratexias Didácticas I: O Ensino/P02M066V12243

Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise/P02M066V12244

Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo/P02M066V12241

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/P02M066V12102

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/P02M066V12103

Orientación e Función Titorial/P02M066V12101

Sistema Educativo e Educación en Valores/P02M066V12104

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Para o curso 2021,2022, non hai modificacións significativas A única adaptación a comentar é a relativa ao seu modo de execución. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías se levarían a cabo de modo presencial e virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto)

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente nas aulas e no despacho da docente, na Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte (o despacho de plástica ou por medios telemáticos - Iciar Ezquieta despacho virtual 742 e correo electrónico iciarezquieta@uvigo.es) baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia, para cada tema.

* Outras modificacións

Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Remoto e preverase asemade o uso da plataforma virtual como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Todas as probas propostas na guía docente mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas:

presencial, mixta e a distancia, para o curso 2021-22 e en todas as súas convocatorias.

Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, mantense, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente.

Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero sí no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos.

Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual, ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estratexias Didácticas I: O Ensino				
Materia	Estratexias Didácticas I: O Ensino			
Código	P02M066V12243			
Titulacion	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Varela Casal, Cristina			
Profesorado	Varela Casal, Cristina			
Correo-e	cristinavarelacasal@uvigo.es			
Web	http://mpe.uvigo.es			
Descrición xeral	É imposible separar a acción creativa da acción educativa na formación de futuros profesionais dos ensinos das Artes; Educación visual e plástica na ESO, Artes plásticas e cultura audiovisual en Bacharelato.			
	A intención desta materia é dotar ao alumnado de recursos e estratexias para a formación na área de plástica. Propoñemos facelo a través do ensaio con procedementos e técnicas artísticas e de deseño, estratexias educativas e coñecementos conceptuais. O obxectivo é abordar as estratexias para a acción educativa e a transmisión de contidos e xeitos de facer. Prodiciremos propostas e materiais para reflexionar a partir do proceso creativo propio, na aprendizaxe e na planificación das accións educativas no ambito das Artes, o deseño e a cultura visual.			

Competencias	
Código	
CG2	Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.
CG3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
CG4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
CG6	Diseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.
CG8	Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.
CE3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
CE6	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.
CE8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
CE10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
CE11	Coñecer a evolución histórica da familia, os seus diferentes tipos e a incidencia do contexto familiar na educación.
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
CT2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
CT3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Capacitar un docente analítico, reflexivo e crítico no ámbito da Educación Artística.	CG2 CG4 CE6 CE10 CE11 CT2 CT3
Valorar a capacidade artística (proceso creativo) como método de investigación e de coñecemento.	CG3 CG4 CG8 CT2
Coñecer os diferentes campos do /saber e facer/ que concorren na Educación Artística.	CG2 CG4 CE6 CE8 CT1
Desenvolver a capacidade de comunicación verbal, (oral e escrita) para a transmisión de coñecementos.	CG4 CG6 CE3 CT1
Aplicar métodos, procedementos e técnicas da investigación e da práctica artística, á planificación e deseño de proxectos, de estratexias e recursos educativos.	CG3 CG4 CG6 CE3 CT1 CT2 CT3

Contidos

Tema	
Traballo por proxectos e traballo colaborativo no contexto da plástica: novos linguaxes artísticos, novas metodoloxías docentes	. O proceso de creación artística: fases, estratexias, avaliación e relación co proceso de educación artística. . Interrelación de contidos histórico-conceptuais e a súa aplicación na aula . Reciclaxe de materiais para a creación . Transversalidade das técnicas de representación . creación de unidades didácticas específicas
Relación práctica entre o debuxo artístico e o técnico: a xeometría como ferramenta didáctica	. Xeometría . Debuxo artístico
O concepto creatividade	. Mitos sobre a creatividade . Definición de creatividade . O papel da imaxinación na creación . Pensamento converxente vs. pensamento diverxente . Teoría das intelixencias múltiples de Gardner

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	6	4	10
Lección maxistral	8	32	40
Obradoiro	8	36	44
Aprendizaxe baseado en proxectos	8	48	56

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia e por en marcha o traballo
Lección maxistral	Exposición de contidos relacionados coa materia Grupos de discusión, e debates sobre os contidos dos diferentes temas da materia.
Obradoiro	Adecuación concepto/proposta. Execución técnica adecuada de procedementos e experimentacións de carácter artístico, plástico, de deseño e visual específico
Aprendizaxe baseado en proxectos	Planificación e elaboración de materiais y/o recursos didácticos específicos. Agrupación por determinar

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe baseado en proxectos	No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, no despacho do laboratorio de plástica da Facultade de Ciencias de la Educación e do Deporte, ou por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa no horario que se estableza.
Obradoiro	No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, no despacho do laboratorio de plástica da Facultade de Ciencias de la Educación e do Deporte, ou por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa no horario que se estableza.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia e por en marcha o traballo	10	CG4 CG6	CE10 CE11	CT1 CT2 CT3
Lección maxistral	Proba de preguntas obxectivas	20	CG3	CE6 CE8 CE10	CT3
Obradoiro	Adecuación concepto/proposta. Execución técnica adecuada de procedementos e experimentacións de carácter artístico, plástico, de deseño e visual específico.	20	CG2 CG3 CG4 CG6 CG8	CE3 CE8	CT2 CT3
Aprendizaxe baseado en proxectos	Planificación, deseño e elaboración de propostas plásticas e/ou (audio)visuais. Planificación e/ou elaboración de materiais e recursos didácticos específicos.	50	CG2 CG3 CG4 CG6 CG8	CE6 CE10	CT1 CT2 CT3
	Agrupación por determinar				

Outros comentarios sobre a Avaliación

A asistencia (presencial, telemática ou mixta, segundo proceda) a clase é importante para o correcto desenvolvemento do curso. Para superar a materia será necesario obter unha media de 5 calculando as porcentaxes detalladas en cada un dos bloques de avaliación. É imprescindible ter un 4 como nota mínima en cada un dos bloques para que se proceda a calcular a nota media.

De non ter superada a materia en primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

Os/as alumnos/as que non tiveran asistido ou non cubran a porcentaxe obrigatoria de asistencia (presencial, telemática ou mixta, segundo proceda) durante o curso académico ordinario, deberán superar unha proba escrita de contidos mínimos teóricos que lles dará dereito á valoración do resto de entregas. Para coñecer o detalle dos contidos e avaliación das entregas terán que contactar ao inicio do cuadrimestre, co profesorado responsable da materia mediante as titorías.

Cristina Varela Casal: (Despacho Virtual 2624, clave: p31oP3Eq; ou por correo electrónico: cristinavarelacasal@uvigo.es)

SEGUNDA CONVOCATORIA

Os/as alumnos/as que non tiveran asistido ou non cubran a porcentaxe obrigatoria de asistencia (presencial, telemática ou mixta, segundo proceda) durante o curso académico ordinario, deberán superar unha proba escrita de contidos mínimos teóricos que lles dará dereito á valoración do resto de entregas. Para coñecer o detalle dos contidos e avaliación das entregas terán que contactar ao inicio do cuadrimestre, co profesorado responsable da materia mediante as titorías.

Cristina Varela Casal: (Despacho Virtual 2624, clave: p31oP3Eq; ou por correo electrónico: cristinavarelacasal@uvigo.es).

No caso de alumnos/as que aínda asistindo regularmente a clase (na modalidade que se estableza) e presentando as entregas parciais puntualmente non logren superar a materia deberán presentar na segunda convocatoria so aquelas

entregas nas que non alcanzasen a nota mínima de 5. As notas das partes aprobadas conservaráselles durante una convocatoria

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Arnheim R., **Consideraciones sobre la educación artística**, Paidós,
Ausubel Novak y Hanesian, **Psicología educativa. Un punto de vista cognoscitivo.**, Trillas,
Balada, M y Juanola, R, **La educación visual en la escuela**, Paidós,
Beljón J.J., **Gramática del arte**, Celeste ediciones,
Berger J., **Modos de ver**, Gustavo Gili,
Bruner J.S., **El proceso mental en el aprendizaje**, Narcea,
Colectivo, **Didáctica General**, Anaya,
Dondis A., **La sintaxis de la imagen**, Gustavo Gili,
Eco U., **Historia de la belleza**, Lumen,
Edwards, B., **Aprender a dibujar con el lado derecho del cerebro**, Urano,
Eisner E., **Educación la visión artística**, Paidós,
Eisner E., **Procesos cognitivos y curriculum**, Martínez Roca,
Freeland C., **Pero ¿esto es arte?**, Cátedra,
Gadner H., **Arte mente y cerebro**, Paidós,
Hannoun, H., **El niño conquista el medio**, Kapelusz,
Hernández y Hernández, Jodar Minarro A. y Marín Viadel R., **¿Que es la educación artística**, Sendai,
Holloway, G. E., **Concepción en el espacio según Piaget**, Paidós,
Kandinsky, **la gramática de la creación, el futuro de la pintura**, Paidós,
Kandinsky, **De lo espiritual en el arte**, Labor,
Lazotti Fontana, L., **Comunicación visual en la escuela**, G. Gili,
Lowenfeld, V., **Desarrollo de la capacidad creadora**, Kapelusz,
Marina J.A., **La educación del talento**, Ariel, Planeta,
Marina J.A., **Teoría de la inteligencia creadora**, Anagrama,
Munari B., **¿Cómo nacen los objetos?**, Gustavo Gili,
Neill, A. S., **Hijos en libertad**, Gedisa,
Novak, J. D., **Teoría y práctica de la educación**, Alianza,
Read, H., **Educación por el arte**, Paidós,
Vygotski, L. S., **La imaginación y el arte en la infancia**, Akal,
Vygotski L. S., **Pensamiento y lenguaje**, Pléyade,
Vygotski, L. S., **Psicología del arte**, Barral,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise/P02M066V12244

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Complementos para a Ensinanza do Debuxo/P02M066V12242

Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo/P02M066V12241

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/P02M066V12102

Plan de Contingencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Para o curso 2021-2022, non hai modificacións significativas nas metodoloxías nos tres escenarios docentes previstos. A

única adaptación salientable, é a relativa ao seu modo de execución. Dentro do posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías se levarían a cabo de xeito presencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas se adaptarían a unha modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución; presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, nodespacho do laboratorio de plástica da Facultade de Ciencias de la Educación e do Deporte, ou por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa no horario que se estableza.

Cristina Varela Casal: (Despacho Virtual 2624, clave: p31oP3Eq; o por correo electrónico: cristinavarelacasal@uvigo.es)

No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase únicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

No hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional, no caso de que houbese, será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia, para cada tema.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Sen modificación na tipoloxía das probas programadas, os criterios de avaliación, nin na ponderación destes na nota final.

* Probas pendentes que se manteñen

Todas as probas propostas na guía docente se manteñen en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia.

Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen.

Os procedementos ou tipoloxía das probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero sí no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos.

Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de xeito presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fora posible facelas presencialmente, se combinaría a modalidade presencial coa virtual, ou se realizarían exclusivamente de xeito virtual.

Se a situación é de ensinanza virtual todas as probas de avaliación se realizarán de xeito virtual.

* Probas que se modifican

Non hai

DATOS IDENTIFICATIVOS**Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise**

Materia	Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise			
Código	P02M066V12244			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Gradín Carbajal, Cristian Enrique			
Profesorado	Gradín Carbajal, Cristian Enrique			
Correo-e	cristiangradin@gmail.com			
Web	http://mpe.uvigo.es			
Descrición xeral	É imposible separar a acción creativa da acción educativa na formación de futuros profesionais dos ensinos das Artes; Educación visual e plástica na ESO, Artes plásticas e cultura audiovisual en Bacharelato. A intención desta materia é dotar ao alumnado de recursos e estratexias para a formación na área de plástica. Propoñemos facelo a través do ensaio con procedementos e técnicas artísticas e de deseño, estratexias educativas e coñecementos conceptuais. O obxectivo é abordar as estratexias para a acción educativa e a transmisión de contidos e xeitos de facer. Produciremos propostas e materiais para reflexionar a partir do proceso creativo propio, na aprendizaxe e na planificación das accións educativas no ámbito das Artes, o deseño e a cultura visual. Imbricaremos este proceso no contexto específico da educación secundaria.			

Competencias

Código	
CG12	Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación
CG14	Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.
CG17	Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.
CG18	Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos.
CE3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
CE6	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.
CE7	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.
CE8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
CE9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
CE10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
CE12	Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.
CE13	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
CT2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
CT3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Capacitar un docente analítico, reflexivo e crítico no ámbito da Educación Artística.	CG14 CG17 CE6 CE8 CE9 CE10 CT2 CT3
Valorar a capacidade artística (proceso creativo) como método de investigación e de coñecemento.	CG17 CG18 CE3 CT2
Coñecer os diferentes campos do /saber e facer/ que concorren na Educación Artística.	CG12 CG14 CE6 CE8 CT1
Desenvolver a capacidade de comunicación verbal, (oral e escrita) para a transmisión de coñecementos.	CG12 CG17 CE3 CE7 CE12 CE13 CT1
Aplicar métodos, procedementos e técnicas da investigación e da práctica artística, á planificación e deseño de proxectos, de estratexias e recursos educativos.	CE3 CE9 CE10 CT1 CT2 CT3

Contidos

Tema	
A educación artística en secundaria e a súa didáctica.	- Análise de métodos e modelos de ensinanza da arte. - A didáctica artística aplicada a exercicios e proxectos prácticos. - A programación didáctica como produción cultural.
A avaliación como ferramenta de crítica e análise.	- Ferramentas e recursos de avaliación. - Recepción e produción críticas. A autoavaliación.
Os espazos de educación non reglada e a súa relación coa educación reglada/ secundaria	Espazos para a educación non reglada.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	4	4	8
Seminario	8	36	44
Lección maxistral	8	32	40
Traballo tutelado	10	48	58

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia e por en marcha o traballo
Seminario	Exposición de casos por parte do docente e elaboración por parte do alumnado de propostas baixo as directrices e supervisión do profesor/a.
Lección maxistral	Exposición de contidos relacionados coa materia Grupos de discusión, e debates sobre os contidos dos diferentes temas da materia.
Traballo tutelado	Elaboración de documentos e/ou propostas, por parte do alumnado sobre a temática da materia. Investigacións memorias, ensaios, resúmenes etc. Inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, no despacho do laboratorio de plástica da Facultade de Ciencias de la Educación e do Deporte, ou por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa no horario que se estableza.
Traballo tutelado	No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, no despacho do laboratorio de plástica da Facultade de Ciencias de la Educación e do Deporte, ou por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa no horario que se estableza.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Seminario	Elaboración por parte do alumnado de propostas baixo as directrices e supervisión do profesor/a.	40	CG14 CG17 CG18	CE6 CE7 CE9 CE12 CE13	CT1 CT2 CT3	
Lección maxistral	Grupos de discusión, e debates sobre os contidos dos diferentes temas da materia. Observación sistemática	20	CG12 CG14	CE7	CT1 CT2	
Traballo tutelado	Elaboración de documentos e/ou propostas, por parte do alumnado sobre a temática da materia. Investigacións memorias, ensaios, resumes etc. Inclúe a busca e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...	40	CG12	CE6 CE7 CE8 CE10 CE13	CT1 CT2 CT3	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para o alumnado que siga a avaliación continua:

O alumnado que siga a avaliación continua terá que entregar todos o traballos, exercicios e probas para poder ser avaliado nesta modalidade, así como cumprir coa asistencia obrigatoria (só se pode faltar o 20% das horas).

Os traballos entregaranse na aula e subiranse á plataforma de teledocencia (Moovi) segundo o calendario que se estableza.

Aquel alumnado que non supere algunha das probas ou actividades que son obxecto de avaliación poderá recuperalas na convocatoria de xullo.

Alumnado non presencial:

No caso de que algunha alumna ou alumno non poida seguir a avaliación continua terá que superar unha proba escrita sobre os contidos teóricos expostos na sesións maxistrais o que lle dará acceso á valoración do resto de traballos. O alumnado non presencial deberá contactar na primeira semana das clases cos docentes da materia para coñecer en detalle os traballos e exercicios a entregar.

SEGUNDA CONVOCATORIA

No caso do alumnado que aínda asistindo regularmente a clase e realizando as entregas parciais non logren superar a materia deberá presentar na segunda convocatoria so aqueles traballos ou exercicios nos que non alcanzasen a nota mínima de 5.

No caso de que algunha alumna ou alumno non poida seguir a avaliación continua terá que superar unha proba escrita dos contidos teóricos expostos na sesións maxistrais o que lle dará acceso á valoración do resto de traballos. O alumnado non presencial deberá contactar na primeira semana das clases cos docentes para coñecer en detalle os traballos e exercicios a realizar.

As tutorías realizaranse tanto de forma presencial como por medios telemáticos (despacho virtual / campus remoto) baixo a modalidade de concertación previa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Arnheim, R., **Consideraciones sobre la educación artística**, Paidós,
Ausubel Novak y Hanesian, **Psicología educativa. Un punto de vista cognoscitivo**, Trillas,
Balada, M. y Juanola, R., **La educación visual en la escuela**, Paidós,
Beljón, J. J., **Gramática del arte**, Celeste ediciones,
Berger, J., **Modos de ver**, Gustavo Gilli,
Bruner, J. S., **El proceso mental en el aprendizaje**, Narcea,
Colectivo, **Didáctica General**, Anaya,
Dondis, A., **La sintaxis de la imagen**, Gustavo Gilli,
Eco, U., **Historia de la belleza**, Lumen,
Edwards, B., **Aprender a dibujar con el lado derecho del cerebro**, Urano,
Eisner, E., **Educación la visión artística**, Paidós,
Eisner, E., **Procesos cognitivos y currículum**, Martínez Roca,
Freeland, C., **Pero ¿esto es arte?**, Cátedra,
Gadner, H., **Arte mente y cerebro**, Paidós,
Hannon, H., **El niño conquista el medio**, Kapelusz,
Hernández y Henández, Jodar Minarro A. y Marin Viadel R., **¿Que es la educación artística?**, Sendai,
Holway, G. E., **Concepción en el espacio según Piaget**, Paidós,
Kandinsky, **La gramática de la creación**, Paidós,
Kandinsky, **De lo espiritual en el arte**, Labor,
Lazzotti Fontana, L., **comunicación visual en la escuela**, Gustavo Gilli,
Lowenfeld, V., **Desarrollo de la capacidad creadora**, Kapetusz,
Marina, J.A., **La educación del talento**, Ariel, Planeta,
Marina, J.A., **Teoría de la inteligencia creadora**, Anagrama,
Munari, B., **¿Como nacen los objetos?**, Gustavo Gilli,
Novak, J.D., **Teoría y práctica de la educación**, Alianza,
Read, H., **Educación por el arte**, Paidós,
Vygotski, L.S., **La imaginación y el arte en la infancia**, Akai,
Vygotski, L.S., **Pensamiento y lenguaje**, Pléyade,
Vygotski, L.S., **Psicología del arte**, Barral,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Estratexias Didácticas I: O Ensino/P02M066V12243

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Complementos para a Ensinanza do Debuxo/P02M066V12242

Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo/P02M066V12241

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estratexias Didácticas I: O Ensino/P02M066V12243

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario de presencialidade variable.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Para o curso 2021-2022, non hai modificacións significativas nas metodoloxías nos escenarios docentes previstos. A única adaptación salientable, é a relativa ao seu modo de execución. Dentro do posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías se levarían a cabo de xeito presencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas se adaptarían a unha modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución; presencial e virtual (no caso dun escenario mixto).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, nospacho do laboratorio de plástica da Facultade de Ciencias de la Educación e do Deporte, ou por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa no horario que se estableza.

Cristian Gradín Carbajal: Despacho Virtual 1224, ou por correo electrónico cgrandin@uvigo.es

No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase únicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

No hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional, no caso de que houbese, será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia, para cada tema.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Sen modificación na tipoloxía das probas programadas, os criterios de avaliación, nin na ponderación destes na nota final.

* Probas pendentes que se manteñen

Todas as probas propostas na guía docente se manteñen en calquera modalidades de ensinanza previstas: presencial ou mixta.

Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen.

Os procedementos ou tipoloxía das probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero sí no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos.

Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de xeito presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fora posible facelas presencialmente, se combinaría a modalidade presencial coa virtual, ou se realizarían exclusivamente de xeito virtual.

Se a situación é de ensinanza virtual todas as probas de avaliación se realizarán de xeito virtual.

* Probas que se modifican

Non hai

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas Externas				
Materia	Prácticas Externas			
Código	P02M066V12301			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Ecoloxía e bioloxía animal			
Coordinador/a	Garrido González, Josefa			
Profesorado	Garrido González, Josefa			
Correo-e	jgarrido@uvigo.es			
Web	http://http://mpe.uvigo.es/gl/			
Descrición xeral	As prácticas externas están orientadas a completar e reforzar as competencias asociadas ao título. Realizaranse nunha contorna laboral e profesional real relacionado con algún dos ámbitos da Educación.			

Competencias	
Código	
CG3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
CG5	Contextualizar o currículo que se vaia a implantar nun centro docente participando na planificación colectiva do mesmo.
CG6	Diseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.
CG10	Diseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.
CG12	Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación
CG16	Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.
CE28	Adquirir experiencia na planificación, na docencia e na avaliación das materias correspondentes á especialización.
CE29	Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.
CE30	Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
CE31	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
CT2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
CT3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer a organización dos centros de educación secundaria, FP e Escolas de idiomas e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento	CG5 CG12 CG16 CT2

Relacionar teoría e práctica coa realidade da aula e do centro mediante o establecemento de relacións entre os coñecementos especializados, teóricos e metodolóxicos, e os resultados da observación, análise e intervención nas situacións educativas do centro no que se realizan as prácticas	CG3 CG5 CG6 CG10 CG12 CG16 CE28 CE30 CE31 CT1 CT2
Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro onde se realizan as prácticas escolares	CG3 CG5 CG6 CG10 CG12 CG16 CE28 CE29 CE30 CE31 CT1 CT2 CT3
Asumir que a competencia profesional do docente ten que evolucionar e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	CG12 CG16 CE31 CT3

Contidos

Tema

Deseño de materias da especialidade

Elaboración de materiais e actividades

Aplicación de técnicas e estratexias de aprendizaxe en distintas etapas e cursos.

Análise da práctica educativa

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas	150	0	150
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas (Repetida non usar)	0	150	150

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Realización de prácticas coma docente nun centro de ensinanza secundaria. A titorización será levada a cabo por un docente do centro e un docente da universidade.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O alumnado terá dous titores ou titoras que o apoiarán nesta materia. Un titor/a no centro de prácticas e un titor/a na universidade que será o seu titor/a de PAT

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Prácticum, Practicas externas e Realización de prácticas coma docente nun centro de clínicas	50			
ensinanza secundaria (150 horas). RESULTADOS DE APRENDIZAXE -O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización. -O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe. -O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora				
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas (Repetida non usar)	50	CG3	CE28	CT1
		CG5	CE30	CT2
		CG6	CE31	CT3
		CG10		
		CG12		
		CG16		
Elaboración dunha memoria de prácticas na que se explique o paso polo centro de prácticas. RESULTADOS DE APRENDIZAXE -O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización. -O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe. -O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora				

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Feliz, T. y Ricoy, M.C., **La formación inicial de los profesores de secundaria.**, Sanz y Torres., 2008

González, M. T., Escudero, J. M., Nieto, J. M. y Portela, A., **Innovaciones en el gobierno y la gestión de los centros escolares.**, Síntesis, 2011

Marco, B., **Competencias Básicas: Hacia un nuevo paradigma educativo**, Narcea, 2008

Perrenoud, Ph, **Desarrollar la práctica reflexiva en el oficio de enseñar**, Grao, 2007

Perrenoud, Ph, **Diez nuevas competencias para enseñar**, Graó, 2004

Sierra, B. y Pérez Ferra, M, **La comprensión de la relación de la teoría-práctica: una clave epistemológica de la didáctica. Revista de Educación**, 2007

Latorre, A., **La investigación-acción. Conocery cambiar la práctica educativa**, Grao, 2007

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo Fin de Máster/V02M066V06401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Aprendizaxe e Ensinanza dos Módulos das Familias Profesionais do Sector Servizos/V02M066V06226

Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/V02M066V06102

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/V02M066V06103

Innovación Docente e Iniciación á Investigación na Formación Profesional/V02M066V06227

A Formación Profesional/V02M066V06225

Orientación e Función Titorial/V02M066V06101

Sistema Educativo e Educación en Valores/V02M066V06104

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen: Realización de prácticas externas dirixidas por unha persoa titora de educación secundaria.

* Metodoloxías docentes que se modifican: No caso de que non se poda asisitir presencialmente aos centros, establecerase colaboración coas persoas titoras a través de plataformas de videoconferencia, tanto para preparar materiais como para contactar co alumnado.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): Telemática, definida pola persoa titora

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir: Non procede

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Mantense a avaliación prevista. No caso de que o alumnado teña dificultades para realizar as prácticas debido á situación de emerxencia sanitaria, estableceráanse actividades alternativas, que se incluírán na memoria de prácticas seguindo o seguinte cadro:

(So se aplicarán no caso de situación de confinamento)

Escenario A: 150 horas presenciais no centro+ Memoria de prácticas - Avaliación:

50%Titor/a + 50% Titor/a universidade

Escenario B: 100 a 150 horas presenciais no centro+ Memoria de prácticas e 1 actividade adicional - Avaliación: 30%Titor/a + 70% Titor/a universidade

Escenario C: 75 a 99 horas presenciais no centro+ Memoria de prácticas e 2 actividades adicional - Avaliación: 20%Titor/a + 80% Titor/a universidade

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Traballo Fin de Máster				
Materia	Traballo Fin de Máster			
Código	P02M066V12401			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Ecoloxía e bioloxía animal			
Coordinador/a	Garrido González, Josefa			
Profesorado	Garrido González, Josefa			
Correo-e	jgarrido@uvigo.es			
Web	http://mpe.uvigo.es			
Descrición xeral	Materia orientada á realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenvolvemento orixinal nalguna das liñas do módulo específico do máster, e estará relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario.			

Competencias

Código	
CG6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.
CG12	Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación
CG17	Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.
CE24	Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada
CE26	Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.
CE27	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.
CE29	Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
CT2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe.	CG12 CG17 CE24 CE26 CE27 CE29 CT1 CT2
O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora	CG6 CG12 CE26 CE27 CT1 CT2

Contidos
Tema
Elaboración de un traballo de investigación no ámbito da educación secundaria

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	1	0	1
Traballo tutelado	10	139	149

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	Descrición
Presentación	Realizarase por cada alumno ou alumna diante dun tribunal composto por 3 profesores do itinerario/especialidade correspondente ou do módulo común. A súa exposición será apoiada cos medios informáticos, audiovisuais, multimedia/et. oportunos, cunha duración entre 10 y 15 minutos e posteriormente o tribunal formulará ao alumno as cuestións que considere oportunas.
Traballo tutelado	Realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenrolo orixinal nalguna das liñas desenvolvidas no módulo específico do Mestrado, relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario. Encamiñase ao desenvolvemento dunha actividade que contribúa a acadar un conxunto de competencias de carácter académico, profesionalizante e investigador que enriqueza globalmente a súa formación inicial. Será guiado por unha persoa docente da universidade. Este traballo estará encadrado na etapa da educación secundaria obrigatoria ou postobrigatoria. O traballo de fin de mestrado poderá estar ligado ás actividades de aula, unidades didácticas ou proxectos realizados polo alumnado na fase de prácticas, incluíndo sempre os aspectos de investigación educativa pertinentes a xuízo da persoa titora da universidade.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Traballo de investigación no ámbito da educación secundaria tutelado por un docente da titulación.

Avaliación	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Presentación	Será realizada por cada alumno ou alumna diante dun tribunal. A súa exposición será apoiada cos medios informáticos, audiovisuais, multimedia/et. oportunos, cunha duración entre 8 y 10 minutos e posteriormente o tribunal formulará ao alumno as cuestións que considere oportunas. RESULTADOS DE APRENDIZAXE: -O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización. -O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe. -O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora	30	CE24 CT1 CE26 CT2 CE29

Traballo tutelado	Realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenvolvemento orixinal nalguna das liñas desenvolvidas no módulo específico do Mestrado, relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario. Encamiñárase ao desenvolvemento dunha actividade que contribúa a acadar un conxunto de competencias de carácter académico, profesionalizante e investigador que enriqueza globalmente a súa formación inicial. Será guiado por unha persoa docente da universidade. Este traballo estará encadrado na etapa da educación secundaria obrigatoria ou postobrigatoria. O traballo de fin de mestrado poderá estar ligado ás actividades de aula, unidades didácticas ou proxectos realizados polo alumnado na fase de prácticas, incluíndo sempre os aspectos de investigación educativa pertinentes a xuízo da persoa titora da universidade. RESULTADOS DE APRENDIZAXE: -O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización. -O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe. -O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora	70	CG6 CG12 CG17	CE24 CE26 CE27 CE29	CT1 CT2
-------------------	--	----	---------------------	------------------------------	------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

Comisión para xulgar o Traballo Fin de Mestrado : elaboración, presentación e defensa do TFM: 100% da nota

- Calidade do documento escrito
- Pertinencia do contido exposto.
- Calidade da presentación oral.
- Capacidade para a súa defensa.
- Grao de resolución manifestado.
- Adecuación dos recursos e medios empregados na presentación, incluído o uso das TIC.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

APA, **Manual de Publicaciones de la American Psychological Association**, 3ª, Manual Moderno., 2010

Feliz, T., Ricoy, M. C. et al., **The software for the content analysis: wrong, technical and artistic uses. Beyond Text: Video and other Medium Use in Qualitative Research (pp. 103-120)**, 2012

Hernández, R., Fernández, C. & Baptista, P., **Metodología de la investigación**, McGraw-Hill., 2006

Flick, U., **Introducción a la investigación cualitativa**, Morata., 2004

Mcmillanm, J. y Shumacher, S., **Investigación educativa una introducción conceptual.**, Pearson., 2005

Ricoy, M.C., **Consideraciones sobre la construcción de los instrumentos de recogida de información en la investigación educativa.**, Guadalbullón, 2009

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/P02M066V06102

Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular/P02M066V06106

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/P02M066V06103

Prácticas Externas/P02M066V06301

Sistema Educativo e Educación en Valores/P02M066V06104

Outros comentarios

É necesario superar tódalas materias da titulación para poder presentarse ao TFM.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

- * Metodoloxías docentes que se manteñen: Elaboración do traballo de investigación no ámbito da educación secundaria
- * Metodoloxías docentes que se modifican: Promoverase o acceso á información para elaborar o traballo por medios dixitais.
- * Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): Telemática, definida pola persoa titora
- * Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir: Non procede
- * Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe
- * Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Mantense a avaliación prevista.
